

Παναγιώτης Τουρλής: «Η συμβολή των εκδοτικών καταλόγων στην έρευνα μέσα από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης του ΕΛΙΑ-MIET»

«Η συμβολή των εκδοτικών καταλόγων στην έρευνα μέσα από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης του ΕΛΙΑ-MIET»

Παναγιώτης Τουρλής, Βιβλιοθήκη ΕΛΙΑ-MIET, tourlis.p@miet.gr

Εισαγωγή

Η κυκλοφορία ενός καινούργιου βιβλίου είναι ένα εκδοτικό γεγονός, από που το πληροφορούμαστε όμως, ειδικότερα σήμερα που η διάδοση, η προβολή και η διαφήμιση κάθε νέου τίτλου πραγματοποιείται τόσο γρήγορα και χάνεται τόσο σύντομα μέσα στην αφθονία των νέων εκδόσεων; Σήμερα λοιπόν μεγάλο ρόλο παίζουν η αναγγελία και η προβολή του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το facebook, το Instagram και το tiktok, η διάδοσή του από στόμα σε στόμα, ακόμη και η παρουσίασή του σε χώρους εκδηλώσεων. Όλα αυτά όμως αφορούν μεμονωμένους τίτλους που χάνονται με το πέρασμα του χρόνου γιατί η εκδοτική παραγωγή συνεχίζεται αέναα με ολοένα και αυξανόμενους ρυθμούς και το σημερινό νέο βιβλίο αύριο θα θεωρείται παλιό. Επομένως πώς μπορούμε να παρακολουθήσουμε τη βιβλιογραφική παραγωγή ή / και το εκδοτικό χνάρι του κάθε οίκου; Ένας τρόπος – ίσως και ο μόνος – είναι από τους εκδοτικούς καταλόγους, όπου γίνεται συστηματική καταγραφή των νέων τίτλων. Ας σημειωθεί εδώ ότι στο παρελθόν οι εκδοτικοί κατάλογοι μαζί με τις αναγγελίες και τις διαφημίσεις εκδόσεων στον Τύπο αποτελούσαν το βασικό μέσο προβολής τους.

Οι εκδοτικοί κατάλογοι ανήκουν στο εφήμερο υλικό, αφού θεωρούνται παροδικά έντυπα που δεν προορίζονται να διατηρηθούν. Έχουν συγκεκριμένο σκοπό και ρόλο (ενημερωτικό και διαφημιστικό) και στοχεύουν στην προώθηση των βιβλίων και στις πωλήσεις τους. Είναι μια κατηγορία υλικού αρκετά γοητευτική ακριβώς λόγω της εφήμερης χρήσης και ταυτόχρονα του πλούτου των πληροφοριών που μπορεί κανείς να εντοπίσει ή να συναγάγει από το κείμενο και το περιεχόμενό τους. Αυτό βέβαια ισχύει για τα εφήμερα έντυπα γενικότερα, τα οποία και αποτελούν πλέον ένα ξεχωριστό πεδίο των ανθρωπιστικών επιστημών, εξ ου και αξιοποιούνται ευρέως, καθώς απεικονίζουν και παρέχουν πληροφορίες για διάφορα θέματα με κοινωνιολογικό, πολιτιστικό και ανθρωπολογικό υπόβαθρο.

Τα πρώτα βήματα

Η ίδια η εκδοτική ιστορία στον ελληνικό χώρο είναι αρκετά ενδιαφέρουσα, μιας και δεν υπήρξαν από την αρχή οργανωμένες εκδοτικές επιχειρήσεις αλλά τυπογραφεία και ταυτόχρονα βιβλιοπωλεία που προχωρούσαν σε έκδοση βιβλίων. Σύμφωνα με τη σημαντική μελέτη του Κώστα Χατζιώτη «Βιβλιοπωλεία και εκδοτικοί οίκοι της Αθήνας» δεν είναι εξακριβωμένο πότε ιδρύθηκε το πρώτο βιβλιοπωλείο στην Αθήνα. Στα τέλη του 1831 πάντως είχε εγκατασταθεί και λειτουργούσε το εξ Αμερικής Φιλελληνικόν Τυπογραφείον της Αμερικανικής Ιεραποστολής στην Ελλάδα με επικεφαλής τον Τζον Ρόμπερτσον που λόγω της υποψίας για προσηλυτισμό αναγκάστηκε να διακόψει τις εργασίες του το 1833 και να μεταφερθεί στη Σύρο. Από κει και πέρα εμφανίστηκαν σποραδικές προσπάθειες λειτουργίας βιβλιοπωλείων, με τις δραστηριότητές τους και λίστες των βιβλίων προς πώληση να δημοσιεύονται κυρίως στις εφημερίδες της εποχής, όπως στη «Φήμη» του 1837, όπου θα βρούμε τους νέους τίτλους που έφτασαν από Σμύρνη και Λειψία στα πιεστήρια και στα

Παναγιώτης Τουρλής: «Η συμβολή των εκδοτικών καταλόγων στην έρευνα μέσα από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης του ΕΛΙΑ-MIET»

βιβλιοπωλεία του Κυριάκου Α. Κορομηλά καθώς και στο βιβλιοπωλείο του Βικέντιου Ριτς. Το βιβλιογραφικό κενό της περιόδου το συμπληρώνουν επίσης σημαντικές μελέτες, όπως αυτή των Δημητρίου Γκίνη και Βαλερίου Μέξα.

Ανδρέας Κορομηλάς

Σταθμός στα τυπογραφικά και εκδοτικά πράγματα ήταν ο τυπογράφος Ανδρέας Κορομηλάς (1810 ή 1811-1858) που ανέπτυξε δημιουργική επιχειρηματική δραστηριότητα στην Αθήνα τόσο μεγάλη που ίδρυσε υποκατάστημα και στην Κωνσταντινούπολη. Ο ξαφνικός του θάνατος σε ηλικία 47 ετών ανέκοψε αυτήν την πορεία, η επιχείρηση πέρασε στα χέρια της χήρας του πρώτα και των γιων του κατόπιν ενώ εξαγοράστηκε από τον Ανέστη Κωνσταντινίδη το 1878. Ένας από τους πρώτους καταλόγους βιβλίων του Κορομηλά και ταυτόχρονα - με επιφύλαξη - και ο πρώτος του είδους κυκλοφόρησε αυτοτελώς το 1838 κι έτσι ξεκινάει το μαγικό ταξίδι της ιστορίας των εκδοτικών καταλόγων στον ελλαδικό χώρο. Νωρίτερα έχουμε συναντήσει εκδοτικούς καταλόγους σποραδικά στο εξωτερικό, όπως για παράδειγμα στη Βενετία (του Νικολάου Γλυκύ το 1818 ή της Τυπογραφίας του Φοίνικος το 1844). Σύμφωνα με την Ελληνική Βιβλιογραφία του 19^{ου} αιώνα που έχουν συντάξει ο Φίλιππος Ηλιού και η Πόπη Πολέμη (http://oldwww.benaki.gr/bibliology/search_simple.asp) εκείνη τη χρονιά (1838) συναντάμε και τον κατάλογο του Κωνσταντίνου Γκαρμπολά, έμπειρου τυπογράφου που άνοιξε και βιβλιοπωλείο. Οι δύο βιβλιοπώλες και τυπογράφοι Γκαρμπολάς και Κορομηλάς θα εκδώσουν και το 1839 καταλόγους ενώ ο Κορομηλάς θα ξεκινήσει εκ νέου από το 1848 και μετά.

Γεώργιος Φέξης

Ο πρωτοπόρος εκδότης Γεώργιος Φέξης στις εκδόσεις τίτλων μικρού σχήματος που εξέδιδε από τα τέλη του 19ου ως τις αρχές του 20ού αιώνα είχε ενσωματώσει στις τελευταίες σελίδες κάθε βιβλίου πλήρεις και αναλυτικούς καταλόγους με την ένδειξη «Τιμολόγιον βιβλίων σοβαράς μελέτης» ή απλώς «Τιμολόγιον». Με αυτό τον τρόπο από τη μια ο αναγνώστης μαζί με το βιβλίο αποκτούσε και τον κατάλογο των εκδόσεων, πράγμα που σίγουρα τον διευκόλυνε ενώ ταυτόχρονα τον πληροφορούσε για τις υπόλοιπες εκδόσεις που τυχόν θα τον ενδιέφεραν και από την άλλη ο εκδοτικός οίκος πετύχαινε μεγαλύτερη προβολή και διαφήμιση.

Ο συγκεκριμένος εκδοτικός οίκος, που διέθετε και χωριστά κατάλογο των εκδόσεών του, ήταν ο μόνος που παρέθετε τον πλήρη κατάλογο μέσα στα βιβλία του, μιας και άλλοι εκδότες της εποχής, όπως ο Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, η Άγκυρα ή ο Ελευθερουδάκης παρέθεταν 2-3 σελίδες ή αφιερώνανε χώρο στο οπισθόφυλλο με άλλους τίτλους. Αυτή η τακτική παράθεσης άλλων εκδόσεων μέσα στα βιβλία, ακολουθείται ακόμη και στις μέρες μας με εντελώς άλλη μορφή, μιας και αρκετά βιβλία στις τελευταίες τους σελίδες έχουν ενότητες με τίτλους «Διαβάστε επίσης», προωθώντας τίτλους του ίδιου συγγραφέα ή παραπλήσιας θεματολογίας.

Η συλλογή εκδοτικών καταλόγων του ΕΛΙΑ

Το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (εφεξής ΕΛΙΑ/MIET) είναι ένας από τους πρώτους φορείς στην Ελλάδα που ενδιαφέρθηκαν για τη διάσωση και την

Παναγιώτης Τουρλής: «Η συμβολή των εκδοτικών καταλόγων στην έρευνα μέσα από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης του ΕΛΙΑ-MIET»

αξιοποίηση του εφήμερου υλικού, διαδικασία που συνεχίστηκε και μετά την ενσωμάτωσή του στο Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης και φυσικά ακόμα συνεχίζεται. Η Συλλογή Εφημερών αποτελεί τμήμα της Βιβλιοθήκης και δημιουργός της είναι ο Μάνος Χαριτάτος. Κατηγορία της Συλλογής Εφημερών είναι και οι εκδοτικοί κατάλογοι. Η αρχική συλλογή των καταλόγων συγκροτήθηκε από τον Μάνο Χαριτάτο, όπως σημειώθηκε πριν, και εμπλουτίστηκε το 2017 από τη σημαντική δωρεά του ερευνητή και φιλόλογου Αθανασίου Τσερνόγλου (1927-2003). Στη βιβλιοθήκη περιήλθε χάρη στην επιθυμία του ακάματου αυτού μελετητή ένας όγκος 4000 τίτλων βιβλίων λογοτεχνίας, τοπικής και γενικής Ιστορίας, εκπαίδευσης, πολλά τεύχη περιοδικών και χιλιάδες εφημερα έντυπα, ανάμεσά τους κι ένας θησαυρός από εκδοτικούς καταλόγους! Το διαμέρισμά του παρέμεινε κλειστό από τον θάνατό του ως τη στιγμή που επισκεφτήκαμε το χώρο για να προετοιμάσουμε τη μεταφορά του υλικού. Αυτό που αντικρίσαμε ήταν ένα κατασκοπισμένο χάος, βιβλία παντού, έγγραφα και Τύπος κυριολεκτικά σε κάθε σημείο του σπιτιού. Με λύπη μας καταφέραμε να περισυλλέξουμε μόνο το 40% των εκδοτικών καταλόγων, μιας και οι υπόλοιποι ήταν λεροί, σκισμένοι, παραπεταμένοι, χωμένοι σε δυσπρόσιτα σημεία.

Η συλλογή των εκδοτικών καταλόγων του ΕΛΙΑ-MIET αριθμεί τους 3861 τίτλους και εκτείνεται χρονικά από το 1861 ως σήμερα. Οι παλαιότεροι κατάλογοι που σώζονται είναι του Ελληνικού Τυπογραφείου του Αγίου Γεωργίου στη Βενετία (1861) και του Βιβλιοπωλείου Τεφαρίκη (1864). Η καταγραφή της συλλογής ολοκληρώθηκε το 2023 και αποτελείται από πολύχρωμους, ασπρόμαυρους και μονόχρωμους καταλόγους μικρού, μεσαίου και μεγάλου μεγέθους διαφόρων μορφών, όπως μονόφυλλα, διαφημιστικά φυλλάδια και άλλα. Ταξινομήθηκαν αλφαβητικά κατά το κύριο όνομα του εκδότη και προτιμήθηκε να φυλαχτούν σε χάρτινα κουτιά και σε ξεχωριστές θήκες ανά εκδότη λόγω του δύσχρηστου και ασταθούς της μορφής τους. Φυσικά, υπάρχουν περιπτώσεις όπως της «Εστίας», του «Κέδρου» και άλλων εκδοτών που καταλαμβάνουν μόνοι τους ένα ή και παραπάνω κουτιά.

Ο ηλεκτρονικός κατάλογος της Βιβλιοθήκης του ΕΛΙΑ-MIET ενημερώνεται αυτόματα με κάθε νέα καταγραφή που κάνουμε, οπότε αυτήν τη στιγμή οι εκδοτικοί κατάλογοι είναι εύκολα αναζητήσιμοι και προσβάσιμοι στο κοινό. Μάλιστα, αυτό που έχουμε παρατηρήσει είναι ότι κάθε φορά που καταγράφεται κάποιο είδος υλικού, όπως τα μονόφυλλα, τα τιμολόγια, οι εκδοτικοί κατάλογοι, ακολουθεί σχεδόν αμέσως αύξηση των δωρεών αντίστοιχου υλικού προς τη Βιβλιοθήκη.

Χρησιμότητα των εκδοτικών καταλόγων στην έρευνα

Χάρη στους εκδοτικούς καταλόγους πληροφορούμαστε τα βιβλιογραφικά στοιχεία της κάθε έκδοσης (συγγραφέα, τίτλο, έτος κλπ.), την τιμή, τη διαθεσιμότητα, σε πολλές περιπτώσεις ακόμη και μια περίληψη του περιεχομένου. Βλέποντας συνολικά τη συλλογή των καταλόγων των εκδοτικών οίκων, παρατηρούμε πως έχουμε μια όσο γίνεται πιο πλήρη καταγραφή της πορείας των εκδοτικών και τυπογραφικών επιχειρήσεων και των βιβλιοπωλείων στην Ελλάδα, τα στελέχη και τους συνεργάτες, τις διευθύνσεις τους και τις αλλαγές που υφίστανται, το μέγεθος της εκδοτικής παραγωγής, το κοινό στο οποίο απευθύνονται, την τιμολογιακή τους πολιτική, ακόμη και τον τρόπο που επιλέγουν να διαφημιστούν και να προβάλλουν τη δουλειά τους.

Σε βάθος χρόνου αυτοί οι κατάλογοι συγκροτούν και αποτυπώνουν την πορεία του εκάστοτε εκδοτικού οίκου στον χώρο της βιβλιοπαραγωγής: πότε ξεκίνησε και πότε

Παναγιώτης Τουρλής: «Η συμβολή των εκδοτικών καταλόγων στην έρευνα μέσα από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης του ΕΛΙΑ-MIET»

έκλεισε, πώς επηρεάζεται η πορεία του από τις γενικότερες οικονομικές και άλλες εξελίξεις, τι θέματα προτιμώνται, ποιες σειρές τίτλων δημιουργούνται, σε γενικές γραμμές ποια είναι αυτή καθαυτή η ταυτότητα και η φυσιογνωμία του κάθε εκδότη. Η συνολική μελέτη των εκδοτικών καταλόγων δίνει συγκεντρωτικά πολλές πληροφορίες, που δύσκολα θα βρει κανείς ακόμη και σε εξειδικευμένα βιβλιογραφικά περιοδικά. Επιπλέον, αποτελούν πολύτιμα συμπληρώματα σε εκδόσεις και εκθέσεις ενώ αν τα συνδυάσουμε με άλλο υλικό, παραδείγματος χάριν τις ειδοποιήσεις και αποδείξεις των συνδρομών Τύπου, τα ημερολόγια, τους εμπορικούς οδηγούς, τις διαφημίσεις, προκύπτει μια πλήρης αποτύπωση της εκδοτικής παραγωγής και εξέλιξης μέσα σε συγκεκριμένες ή ευρύτερες χρονικές περιόδους και θεματικές ενότητες.

Πολλοί από τους εκδοτικούς καταλόγους είναι τόσο όμορφοι εμφανισιακά και στοιχειοθετικά που τυχόν ανατύπωσή τους για εμπορική ή και όχι διάθεση στο κοινό αναδεικνύει την αισθητική και την ομορφιά τους, κάνοντάς την κτήμα ενός ευρύτερου κοινού. Κάτι που θα ήθελα να τονίσω εδώ είναι πως το υλικό αυτό του ΕΛΙΑ-MIET είναι τόσο σημαντικό, μοναδικό και σπάνιο για τις ελληνικές βιβλιοθήκες που η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος μας πρότεινε την ψηφιοποίησή τους.

Συμπεράσματα από έρευνες

Θα αναφερθώ τώρα στα συμπεράσματα που τεκμαίρονται με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τους ερευνητές της Βιβλιοθήκης του ΕΛΙΑ/MIET που ζήτησαν και είδαν εκδοτικούς καταλόγους καθώς και από ένα ερωτηματολόγιο που αποστείλαμε στους παλαιότερους και μεγαλύτερους εκδοτικούς οίκους, οι οποίοι ανταποκρίθηκαν με αμεσότητα και μας έδωσαν σημαντικές πληροφορίες για το θέμα.

Από τους ερευνητές της Βιβλιοθήκης προέκυψαν τα εξής:

Το 2017 και το 2018 δε μελέτησαν το συγκεκριμένο υλικό πάνω από 2 άτομα τον χρόνο αλλά το 2021 που είχε αρχίσει η συστηματική καταγραφή τους τα αναζήτησαν 37 και το 2022 56 ερευνητές. Μάλιστα, πολλοί από αυτούς μας τόνισαν πόσο σημαντική είναι η άμεση και χωρίς περιορισμούς πρόσβαση σε αυτό το υλικό! Ένας από αυτούς μας είπε ότι χρησιμοποίησε τη συλλογή των εκδοτικών καταλόγων θέλοντας αρχικά να εντοπίσει πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία των εκδοτικών οίκων. Στη συνέχεια θέλησε μέσω των καταλόγων να συμπληρώσει τα κενά της εκδοτικής παραγωγής σε σχέση με το θέμα που τον απασχολούσε καθώς οι κατάλογοι των Βιβλιοθηκών εμφανίζανε ελλείψεις, δηλαδή δεν μπορούσε να εντοπίσει υλικό. Μας είπε χαρακτηριστικά ακόμα ότι: «Η μελέτη της συλλογής των εκδοτικών καταλόγων του ΕΛΙΑ/MIET είναι ίσως η μόνη λύση για μια πληρέστερη εικόνα, ιδίως στην περίπτωση εκδοτικών οίκων που έχουν κλείσει οριστικά και δεν μπορεί ο ερευνητής να εντοπίσει τον ίδιο τον εκδότη ή κληρονόμους του για να έχει πρόσβαση σε δικό του/τους πιθανόν αρχείο». Άλλος ερευνητής τους χρησιμοποίησε σε οικονομική έρευνα που έκανε γύρω από τις τιμές των βιβλίων, θέλοντας να δει πόσο επηρεάζονταν από τις οικονομικές μεταβολές και εξελίξεις αλλά και τις κοινωνικές συνθήκες. Ταυτόχρονα πόσο το κόστος παραγωγής επηρέαζε την εκδοτική ποιότητα των βιβλίων, σε σχέση για παράδειγμα με το χαρτί, την εικόνα κτλ.

Από την πλευρά των ίδιων των εκδοτικών οίκων προέκυψαν τα εξής:

Στη σημερινή εποχή, κυρίως λόγω του κόστους του χαρτιού, ελάχιστοι εκδοτικοί οίκοι τυπώνουν καταλόγους πλήρεις και αναδρομικούς ή συλλογικούς. Οι περισσότεροι προτιμούν να διαφημίζουν και να προβάλουν μόνο την τρέχουσα εκδοτική παραγωγή ή μόνο τους τίτλους των best-seller εκδόσεών τους. Έτσι όμως **και** σπάει αυτή η σημαντική αλυσίδα πληροφόρησης **και** καθίσταται δυσκολότερη η έρευνα για να έχουμε, αν θέλουμε, πλήρη εικόνα της πορείας του εκδότη μέσα στον χρόνο αφού πρέπει να ανατρέξουμε σε διάφορα και διαφορετικά είδη πληροφόρησης, όπως newsletters, ανακοινώσεις και διαφημιστικές προβολές είτε σε έντυπα, είτε σε ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κλπ. Σε πρόσφατες εκθέσεις βιβλίου μάλιστα παρατηρήθηκε το φαινόμενο της έλλειψης πλήρων αναδρομικών εκδοτικών καταλόγων ακόμα κι από τους σημαντικούς ιστορικούς εκδοτικούς οίκους που έχουν λειτουργία πολλών ετών, μιας και ελάχιστοι από αυτούς είχαν κυκλοφορήσει κι όσοι είχαν, έδιναν βάση στην τρέχουσα βιβλιοπαραγωγή τους. Εφόσον διανέμονται δωρεάν και δεν υπάρχει κάποιο έσοδο για τους εκδοτικούς οίκους προτιμούν είτε να αποφύγουν τη δαπάνη είτε να περιοριστούν σε ολιγοσέλιδες εκδόσεις μικρού σχήματος ή και ασπρόμαυρες.

Επίσης έχουν διαπιστώσει την αύξηση της χρήσης των μέσων δικτύωσης και της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, που μεταδίδουν την πληροφορία γρηγορότερα και σε μεγαλύτερο μέρος του κοινού. Ωστόσο επισήμαναν ότι σημαντικό ποσοστό του αγοραστικού κοινού εξακολουθεί να συμβουλευεται τους εκδοτικούς καταλόγους, κάτι που τους προβληματίζει για το αν θα εξακολουθήσουν να τους τυπώνουν ή όχι. Ως προς την ενιαία και αναδρομική καταγραφή των εκδόσεών τους, οι εκδοτικοί οίκοι δεν ήταν σαφείς, μιας και άλλοι παρέπεμπαν σε μια σειρά ετερόκλητων πηγών (συνεντεύξεις στον Τύπο, newsletters κλπ.), άλλοι παρέπεμπαν «στο τμήμα έκδοσης» και άλλοι είχαν προνοήσει να υπάρχει στο site τους αφιέρωμα τουλάχιστον σε σημαντικές εκδοτικές τους στιγμές. Την παρακολούθηση της εκδοτικής παραγωγής δυσκολεύει το γεγονός πως πλέον στην εποχή μας πολλοί τίτλοι εξαντλούνται μέσα στο έτος που κυκλοφόρησαν και δεν ανατυπώνονται, με αποτέλεσμα αυτά τα βιβλία να μην εμφανίζονται πουθενά μεταγενέστερα, έχοντας ολοκληρώσει έτσι έναν σύντομο κύκλο εμφάνισης, πώλησης και διανομής στα ράφια των βιβλιοπωλείων.

Επίλογος

Με την παρούσα εισήγηση ταξιδέψαμε στα πρώτα εκδοτικά χρόνια της βιβλιοπαραγωγής από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα ως την εποχή μας, είδαμε πώς αντιμετωπίζονται οι κατάλογοι από τους εκδοτικούς οίκους αλλά και από τους αναγνώστες και παραθέσαμε τα προτερήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης τους ή μη. Η επεξεργασία και η μελέτη αυτού του συναρπαστικού υλικού μπορεί να συμπληρώσει και να τεκμηριώσει ποικίλες έρευνες, να χρησιμοποιηθεί σε εκθέσεις και οπτικοακουστικό υλικό και να αναδείξει πλήθος βιβλιογραφικών, οικονομικών, λογοτεχνικών και άλλων πληροφοριών που δύσκολα μπορούν να βρεθούν, ακόμη και σε εξειδικευμένα περιοδικά ή σε καταλόγους βιβλιοθηκών. Το ταξίδι στον χώρο των εκδοτικών καταλόγων μπορεί να συνεχιστεί μέσα από μελέτες έρευνες και αναζητήσεις και να προκύψουν θεαματικά, χρήσιμα και μη αναμενόμενα αποτελέσματα. Η Βιβλιοθήκη του ΕΛΙΑ/MIET είναι στη διάθεση κάθε ερευνητή που θα επιθυμήσει να μελετήσει το συγκεκριμένο υλικό.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Χατζιώτης, Κώστας (2000). *Βιβλιοπωλεία και εκδοτικοί οίκοι της Αθήνας*.

Γκίνης, Δημήτριος Σ. & Μέξας, Βαλέριος Γ. (1939-1957). *Ελληνική βιβλιογραφία 1800-1863*

Εφημερίδα «Φήμη» (1837).

Περίληψη

The recording of a large collection of publishers' catalogs that reached 3900 items was recently completed at the Library of the Hellenic Literary and Historical Archive (onward ELIA-MIET). Manos Charitatos, founder of ELIA, started collecting ephemeral material (publishers' catalogs are part of that), from which unexpected information emerges about the wider economic, social and cultural background of an era. Publishers' catalogs collection was enriched to a great extension in 2017 by the donation of Athanasios Tsernoglou, an important researcher and philologist. This material contributes greatly and to an unexpected degree to the study of the history and evolution of the publishing activity as well as to the specialized researches concerning publications and books. These catalogs reflect various aspects of publishing (when and where the publishers were founded or / and ceased operating), financial (pricing and cuts), historical (e. g. how things change during war time).and social aspects (what people read, what the publishers wanted to promote etc.). In fact, since this collection became available, there has been significant increase of demand and interest from both researchers and institutions, such as libraries and publishers. The purpose of this essay is to show how the considered to be ephemeral material of publishers' catalogs, usually not collected by libraries and made to be used for a limited and specific purpose, can contribute to the recording and development of publishing activity, typography, bookbinding and advertising. Data obtained during processing and recording of the material will be presented, as well as conclusions through studies and research carried out by the users of the ELIA/MIET Library.

Λέξεις-κλειδιά:

Εκδοτικοί κατάλογοι, Κατάλογοι εκδοτικών οίκων, Εκδότες, Βιβλία, Εφημέρο υλικό, Έρευνα, Βιβλιοφιλία